

Jaarverslag 2017

Verslag van het LOWI over het jaar 2017

Amsterdam, maart 2018

Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI)
Postbus 19121, 1000 GC Amsterdam
T 020 – 551 07 19
F 020 – 620 49 41
secretariaat@lowi.nl
www.lowi.nl

© Illustratie voorblad:

Pronken met andermans veren (kleurets) / The bird in borrowed feathers (colour etching), J.W.M. van der Meer, 2014

Voorwoord

Het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) werd op 1 mei 2003 opgericht als gezamenlijk initiatief van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), de Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) en de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Met ingang van het jaar 2014 brengt het LOWI jaarlijks een verslag uit over de ontwikkelingen in het afgelopen jaar. Het onderhavige verslag beschrijft de ontwikkelingen, adviezen en besluiten in het jaar 2017.

Op een aantal adviezen wordt in dit voorwoord al ingegaan, omdat er aspecten spelen die de bijzondere aandacht van de bij het LOWI aangesloten instellingen vragen.

Auteurschap

Veelvuldig is de laatste jaren de vraag naar de toedeling van auteurschap in de adviezen van het LOWI aan de orde gekomen. De normstelling in de huidige **Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening** (2004/2014) is nogal summier. De Gedragscode komt niet verder dan: *Auteurschap wordt erkend. In het vakgebied gebruikelijke regels worden daarbij nageleefd (uitwerking 1.4).*

Het concept voor een nieuwe **Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit**, die op dit moment ter consultatie voorligt, gaat in de normen voor verslaglegging wel wat verder:
*26. Doe recht aan een ieder die aan het onderzoek en het verkrijgen van de data heeft bijgedragen.
27. Sta voor een eerlijke toedeling van auteurschap; alle auteurs moeten een wezenlijke intellectuele of wetenschappelijke bijdrage hebben geleverd. Volg hierbij de binnen de discipline geldende normen.*

Uitgebreider is de normstelling in de nieuwe ALLEA (All European Academies) **European Code of Conduct for Research Integrity** 2017, (par. 2.7):

- *All authors are fully responsible for the content of a publication, unless otherwise specified.*
- *All authors agree on the sequence of authorship, acknowledging that authorship itself is based on a significant contribution to the design of the research, relevant data collection, or the analysis or interpretation of the results.*

(....)

- *Authors acknowledge important work and intellectual contributions of others, including collaborators, assistants, and funders, who have influenced the reported research in appropriate form, and cite related work correctly.*

(....)

- *Researchers adhere to the same criteria as those detailed above whether they publish in a subscription journal, an open access journal or in any other alternative publication form.*

Fraai is ook de normstelling van de **Australian Code for the Responsible Conduct of Research** (2007) op dit punt:

Attribution of authorship depends to some extent on the discipline, but in all cases, authorship must be based on substantial contributions in a combination of:

- *conception and design of the project*
- *analysis and interpretation of research data*
- *drafting significant parts of the work or critically revising it so as to contribute to the interpretation.*

The right to authorship is not tied to position or profession and does not depend on whether the contribution was paid for or voluntary. It is not enough to have provided materials or routine technical support, or to have made the measurements on which the publication is based. Substantial intellectual involvement is required.

De kwestie van auteurschap heeft in het verslagjaar gespeeld in LOWI-advies 2017-03: Verzoeker heeft een klacht ingediend over een proefschrift omdat het voornamelijk zou zijn gebaseerd op rapporten van anderen. Met de CWI is het LOWI van oordeel dat de onderzoeker door de gebrekkige bronvermelding in zijn proefschrift de indruk wekt de auteur te zijn van bepaalde rapporten. Vanwege zijn *inhoudelijke sturing en regie* bij de totstandkoming van deze rapporten kan de onderzoeker wellicht als (co)auteur worden beschouwd, *ook al heeft hij geen teksten aangeleverd*. De verantwoording schiet echter te kort door het (niet-)vermelden van de auteurs van de rapporten. Hierdoor is uitwerking 1.4 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening geschonden (erkenning van auteurschap). In dit advies geeft het LOWI dus aan dat (co)auteurschap niet altijd hoeft te bestaan uit het aanleveren van teksten, maar dat overeenkomstig de ALLEA-code en de Australische code (co)auteurschap ook kan bestaan uit *conception and design*.

In de LOWI-adviezen 2016-09 en 2016-10 heeft het LOWI in lijn met de bovengenoemde codes nog eens benadrukt dat het moet gaan om een *wezenlijke, wetenschappelijke bijdrage (substantial contribution)*:

In de casus van LOWI-advies 2016-09 heeft Verzoeker geklaagd over een artikel van een aantal auteurs, waarin hij volgens hem ten onrechte niet als coauteur is genoemd. Verzoeker heeft gesteld dat hij als eerste de ontdekking heeft gedaan waarop het artikel (deels) is gebaseerd en dat hij deze ontdekking ook heeft beschreven in zijn master-thesis. Op grond van eigen onderzoek en een deskundigenadvies concludeert het LOWI dat Verzoeker weliswaar *geen bijdrage heeft geleverd aan het artikel door tekstdelen* te schrijven, maar uit de gegevens op de beschikbaar gestelde USB-stick blijkt dat het *initiële experiment door Verzoeker is verricht*. De bijdrage van Verzoeker aan het artikel bestaat uit *het bedenken en plannen en het uitvoeren van een eerste experiment*, dat als basis voor het verdere werk heeft gediend. Volgens de bestendige lijn uit de eerdere LOWI-adviezen, had Verzoeker dan ook moeten worden genoemd als coauteur. Het aangeboden acknowledgement acht het LOWI niet voldoende. Tegelijkertijd neemt het LOWI in dit advies afstand van de CWI, die een veel zwaarder criterium introduceerde. Volgens de CWI moet het *evident* zijn dat Verzoeker als coauteur had moeten worden aangemerkt en moeten Belanghebbenden desondanks zijn bijdrage *opzettelijk* hebben genegeerd. Voor deze meer stringente, cumulatieve criteria van de CWI is in de bestendige lijn van het LOWI dat het bij toedeling van (co)auteurschap moet gaan om een *wezenlijke, wetenschappelijke bijdrage*, geen plaats.

In LOWI-advies 2016-10 oordeelde het LOWI dat Verzoeker in redelijkheid niet hoeft te worden genoemd als coauteur van syllabi, omdat de bijdrage van Verzoeker aan de syllabi daarvoor onvoldoende grond geeft. *Werkzaamheden zoals het overnemen van suggesties van het vertaalbureau of het herstructureren van paragrafen, zijn geen wetenschappelijke werkzaamheden, maar redactionele werkzaamheden of een vorm van editing*. Het her en der toevoegen van zinnen aan bestaande teksten of het wijzigen van andermans zinsopbouw, kan niet worden beschouwd als het schrijven van tekstdelen of het inhoudelijk kritisch herzien van tekstdelen.

De codes geven aan dat de toedeling van auteurschap 'depends to some extent on the discipline' en dat de 'in het vakgebied gebruikelijke regels' of 'de binnen de discipline geldende normen' moeten worden gevolgd. Maar verklaart dat waarom er bij een biomedisch wetenschappelijk artikel soms wel honderd auteursnamen staan, terwijl bijvoorbeeld een juridische publicatie zich beperkt tot één of twee? Hoe wordt bepaald wat de in een vakgebied gebruikelijke regels voor (co)auteurschap zijn? In een recent advies (2018-02) heeft het LOWI zich voor beantwoording van deze vraag georiënteerd

op de paragraaf Qualification for Authorship van het op het betreffende vakgebied gezaghebbende internationale wetenschappelijk tijdschrift.

Contractonderzoek

Ook de vraag naar de wetenschappelijke integriteit van contractonderzoek c.q. onderzoek in opdracht is actueel, en niet alleen door de recente berichtgeving over mogelijke beïnvloeding van onderzoeken uitgevoerd door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie. Wie betaalt bepaalt?

De **Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening** benoemt als uitwerkingen van het principe van onafhankelijkheid een aantal uitgangspunten voor contractonderzoek. Een wetenschapsbeoefenaar wordt, als de kaders zijn vastgesteld, in staat gesteld de opdracht onafhankelijk van de opdrachtgever uit te voeren. Op de onderzoeksresultaten heeft de opdrachtgever geen invloed (uitwerking 5.1). Altijd is duidelijk gemaakt wat de verhouding is van de uitvoerder tot de opdrachtgever. Mogelijke schijn van belangenverstremming wordt altijd vermeden dan wel vermeld in publicaties (uitwerking 5.3). Externe financiers van wetenschappelijke activiteiten worden met name genoemd (uitwerking 5.5).

Ook het concept van de **Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit** geeft verschillende concrete normen voor de uitvoering van contractonderzoek. Maak altijd duidelijk wie de opdrachtgever en/of financier is (norm 7). Betrach openheid over de rol van externe belanghebbenden en over mogelijke belangenconflicten (norm 8). Neem alleen onderzoeksopdrachten aan die volgens de normen uit de code kunnen worden uitgevoerd (norm 12). Wees open en volledig over de rol van externe belanghebbenden, opdrachtgevers, financiers, mogelijke belangenconflicten en relevante nevenwerkzaamheden (norm 39).

The **European Code of Conduct for Research Integrity** benadrukt dat *'All authors disclose any conflicts of interest and financial or other types of support for the research or for the publication of its results'* en benoemt als een onaanvaardbare onderzoekspraktijk *'Allowing funders/sponsors to jeopardise independence in the research process or reporting of results so as to introduce or promulgate bias'*.

De **Australian Code for the Responsible Conduct of Research** is ook expliciet. In par. 4.9 (Disclose research support accurately) stelt deze *'A publication must include information on all sources of financial and in-kind support for the research and any potential conflicts of interest. Researchers must acknowledge the host institution and funding sources of the research'*.

In het verslagjaar heeft de kwestie van contractonderzoek met name gespeeld in LOWI-advies 2017-09:

Verzoeker heeft een klacht ingediend over een rapport van een wetenschappelijk onderzoeker. Volgens Verzoeker zijn er afspraken gemaakt met de opdrachtgever over de conclusies van het onderzoek. Volgens de CWI is het gebruikelijk om afspraken te maken over de scope, de onderzoeksvragen, de vertrouwelijkheid en het anonimiseren, als het onderzoek door een derde partij wordt gefinancierd. Verzoeker twijfelt aan de onafhankelijkheid van de onderzoeker en de objectiviteit van het rapport: afspraken over samenwerking bij het onderzoek, vertrouwelijkheid en zorgvuldig formuleren zijn niet gemeld in het rapport. Volgens het LOWI is het niet in strijd met de wetenschappelijke integriteit om bij het verlenen van medewerking aan een onderzoek afspraken te maken over geheimhouding en privacy, publicatie van onderzoeksresultaten en de mogelijkheid om feitelijke onjuistheden te corrigeren. Het is de verantwoordelijkheid van de betrokken wetenschapper dat de afspraken een wetenschappelijk onderzoek niet in de weg staan.

Het LOWI oordeelt dat het bestaan van afspraken die strijdig zouden zijn met de regels van wetenschappelijke integriteit, niet aannemelijk is gemaakt. De afspraken over de scope van het onderzoek, onderzoeksvragen, zorgvuldigheid van formuleren en controle van het conceptrapport op feitelijke onjuistheden vloeien voort uit het bestaand beleid van de opdrachtgever over samenwerking met derden. Dit zijn geen afspraken die afbreuk doen aan de integriteit van het onderzoek of de onderzoeker. Wel geeft het LOWI aan dat het, mede vanwege de gevoeligheid van het onderwerp, gelukkiger was geweest wanneer in het rapport expliciet melding was gemaakt van deze afspraken.

In 2016 heeft de kwestie van contractonderzoek gespeeld in LOWI-advies 2016-14: Verzoekers hebben geklaagd over rapporten van een onderzoeksinstituut omdat deze in strijd met verschillende principes uit de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening tot stand zouden zijn gekomen. Volgens Verzoekers is de keuze van methoden en criteria in Rapport 1 door de onderzoekers vrijwel volledig afgestemd op het commerciële belang van de opdrachtgevers. Uiteindelijk oordeelt het LOWI dat in strijd met principe 5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening in de verschillende rapporten de opdrachtgevers en externe financiers van het onderzoek niet zijn genoemd, en dat de onafhankelijkheid van de onderzoekers ten opzichte van de opdrachtgevers niet is benadrukt. Hierdoor is sprake van verwijtbare onzorgvuldigheid. Naar het oordeel van het LOWI is geen sprake van schending van de wetenschappelijke integriteit: niet is gebleken dat de opdrachtgevers bewust niet zijn genoemd, en dat sprake was van beïnvloeding door de opdrachtgevers, waardoor de onderzoekers anders hebben gehandeld dan als verantwoorde wetenschappers had moeten. Conform uitwerking 5.3 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening was het beter geweest om de verhouding tussen de onderzoekers en de opdrachtgevers duidelijk te maken.

Deze adviezen geven aan dat met name op het punt van transparantie over financiers en opdrachtgevers en op het punt van de gemaakte afspraken, zaken die zo centraal staan in de verschillende gedragscodes, nog het een en ander kan worden verbeterd.

Ontwikkelingen in 2018

Tot slot, 2018 wordt een belangrijk jaar. Allereerst nadert de nieuwe **Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit** zijn voltooiing. Mogelijk treedt hij reeds in werking met ingang van het nieuwe academisch jaar 2018-2019. Deze code presenteert zichzelf als bindend voor de instellingen die hem onderschrijven. Dat zijn in ieder geval de KNAW, NFU, NWO, de TO2-federatie, de Vereniging Hogescholen en de VSNU. Ook andere instellingen, inclusief private ondernemingen, kunnen deze code onderschrijven. Voor de handhaving van de gedragscode is essentieel dat de instellingen die de code onderschrijven, aangesloten zijn bij het LOWI. Dat geldt nog niet voor alle hiervoor genoemde instellingen.

Wellicht komt in 2018 ook het in 2016 in gang gezette proces van oprichting van een Stichting LOWI tot een goed einde. Oprichting van een stichting benadrukt dat het LOWI onafhankelijk is van zijn oprichters en dat de oprichters niet willen of kunnen ingrijpen in de wijze waarop het LOWI zijn taakstelling vervult.

Prof. mr. dr. R. Fernhout, voorzitter LOWI

1. Samenstelling van het LOWI in 2017

Het LOWI bestaat uit zes leden, inclusief de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter. De leden worden voor een periode van drie jaar benoemd door de oprichters van het LOWI, met de mogelijkheid van een verlenging van tweemaal drie jaar.

Vanaf 1 december 2014 is prof. mr. dr. R. Fernhout voorzitter. Sinds 1 februari 2016 is prof. mr. W.J. Zwolve plaatsvervangend voorzitter. Verder bestond het LOWI in 2017 uit de leden prof. dr. L. Lechner (vanaf 1 mei 2015), prof. dr. J.W.M. van der Meer (vanaf 1 september 2012), prof. dr. J. Reedijk (vanaf 1 september 2012) en prof. dr. I.E.C. Sommer (vanaf 1 april 2014).

De leden zijn afkomstig uit verschillende (sub)disciplines van de wetenschap, te weten: bestuursrecht (prof. Fernhout), historische ontwikkeling van het recht (prof. Zwolve), gezondheidspsychologie (prof. Lechner), interne geneeskunde (prof. Van der Meer), anorganische chemie (prof. Reedijk) en psychiatrie (prof. Sommer).

Het LOWI wordt bijgestaan door een secretariaat. In 2017 waren mr. H.M.L. Frons ambtelijk secretaris en mr. F.J.L. Roepnarain adjunct-secretaris. De ondersteuning was in handen van A.M.E. Muller.

Het LOWI houdt zijn bijeenkomsten in het Trippenhuys aan de Kloveniersburgwal 29 te Amsterdam.

2. Status van het LOWI

Het LOWI functioneert onafhankelijk van zijn oprichters en andere (aangesloten) instellingen en komt zonder inmenging van derden tot zijn adviezen. Dit is ook expliciet vastgelegd in het Reglement LOWI. In 2016 zijn de eerste stappen gezet om nog meer zichtbaar te maken dat het LOWI onafhankelijk is van zijn oprichters en dat zij geen bemoeienis hebben met de wijze waarop het LOWI zijn taak vervult. KNAW, VSNU en NWO hebben gezamenlijk besloten tot het onderzoeken van de mogelijkheid om een Stichting LOWI op te richten, waarbij de LOWI-leden zullen fungeren als het Stichtingsbestuur. In 2017 zal dit nader gestalte krijgen.

3. Taken van het LOWI

Advisering aan het Bestuur van een aangesloten instelling

Het LOWI heeft tot taak om het Bestuur van een aangesloten instelling te adviseren over een (voorlopig) besluit inzake een vermoede schending van wetenschappelijke integriteit. In de regel neemt het Bestuur een dergelijk besluit naar aanleiding van een concrete klacht, maar dit kan ook ambtshalve gebeuren.

Degene die partij was in de klachtprocedure bij het Bestuur kan zich na afloop van die procedure tot het LOWI wenden. Middels een verzoekschrift wordt dan aan het LOWI gevraagd om een oordeel te geven over het (voorlopig) besluit van het Bestuur. Dit oordeel van het LOWI wordt verwoord in een advies aan het Bestuur over het te nemen definitieve besluit.

Partijen bij een verzoek aan het LOWI zijn in ieder geval de Verzoeker (namelijk de oorspronkelijke Klager of Beklaagde, die het niet eens is met het voorlopig besluit van het Bestuur) en het Bestuur. Bijna altijd is ook een zogenaamde Belanghebbende betrokken. Dat is de oorspronkelijke Klager of Beklaagde die het juist wél eens is met het voorlopig besluit van het Bestuur en dus ook niet zelf een verzoek aan het LOWI heeft gedaan.

De adviezen van het LOWI zijn niet bindend, maar in de regel worden ze opgevolgd. Hoewel de adviezen niet bindend zijn, zijn ze evenmin vrijblijvend. Wanneer het Bestuur besluit om een LOWI-advies niet op te volgen, dan wordt dit gemotiveerd in het definitieve besluit.

Totstandkoming van het LOWI-advies: zorgvuldigheidstoets en redeneerschema

Het LOWI toetst of het besluit van het Bestuur zorgvuldig tot stand is gekomen. In de praktijk houdt dit in dat het LOWI beoordeelt of het advies van de CWI aan de zorgvuldigheidseisen voldoet. Het Bestuur neemt zijn besluit immers op basis van het onderzoek en advies van de CWI.

Als de conclusie is dat het CWI-advies aan de zorgvuldigheidseisen voldoet en dat de bezwaren van Verzoeker onvoldoende zijn voor twijfel, dan gaat het LOWI in beginsel uit van de juistheid van de (feitelijke) bevindingen van de CWI. In dat geval zal het LOWI zich alleen nog buigen over de vraag of het LOWI aan het handelen van de beklaagde wetenschapper dezelfde kwalificatie verbindt als de CWI eerder heeft gedaan.

Als de conclusie is dat het CWI-advies niet aan de zorgvuldigheidseisen voldoet, dan kan dit advies het besluit van het Bestuur niet dragen. In dat geval is nader onderzoek vereist. Het LOWI verricht dat zoveel mogelijk zelf. Soms kan dat niet of onvoldoende, bijvoorbeeld omdat het LOWI niet beschikt over de noodzakelijke bevoegdheden of faciliteiten. In dat geval zal het LOWI motiveren waarom het van oordeel is dat het CWI-advies het besluit van het Bestuur niet kan dragen en het Bestuur adviseren om de CWI te vragen om de zaak opnieuw in behandeling te nemen. Dat kan ook gebeuren als de complexiteit of de (personele) ingrijpendheid van de zaak daarom vraagt, of als de CWI in eerste instantie helemaal geen inhoudelijk onderzoek heeft verricht omdat zij, anders dan het LOWI in tweede instantie, oordeelde dat de klacht niet-ontvankelijk was.

Bij de inhoudelijke toetsing van een klacht bekijkt het LOWI of het handelen van de beklaagde wetenschapper in strijd is met één (of meer) van de regels van wetenschappelijke integriteit. Als die strijdigheid er inderdaad is, wordt niet meteen geoordeeld dat betrokkene dus de wetenschappelijke integriteit heeft geschonden. De vaste lijn van aangesloten instellingen en van het LOWI is, dat niet elke handeling in strijd met regels van wetenschappelijke integriteit automatisch ook een schending van de wetenschappelijke integriteit oplevert. Niet elke strijdigheid weegt immers even zwaar.

Het LOWI maakt zijn redeneerschema zo goed mogelijk zichtbaar in de adviezen. De inhoudelijke toetsing van een klacht vindt bij voorkeur in twee delen plaats. Het eerste deel van de toetsing bestaat uit het beantwoorden van de vraag of het handelen van de wetenschapper wellicht in strijd is met één (of meer) van de regels van wetenschappelijke integriteit. Het eventuele tweede deel van de toetsing bestaat uit het beantwoorden van de vraag of het met de regels strijdige handelen ook moet worden gekwalificeerd als een schending van de wetenschappelijke integriteit, of dat een andere kwalificatie (onzorgvuldig handelen of verwijtbaar onzorgvuldig handelen) juist meer op zijn plaats is.

Kennisoverdracht

Ook in 2017 heeft het LOWI weer een bijdrage geleverd aan verschillende bijeenkomsten over wetenschappelijke integriteit. Op 7 juni 2017 heeft prof. mr. dr. R. Fernhout een voordracht over wetenschappelijke integriteit gehouden bij het Netwerk Goed Besturen (VU), ter gelegenheid van een bijeenkomst over moresprudentie. Op 18 oktober 2017 was prof. mr. dr. R. Fernhout keynote speaker bij het jaarlijkse interuniversitair symposium over research integrity, gehouden in het Paleis der Academiën in Brussel. Op 6 december 2017 heeft prof. mr. dr. R. Fernhout een inleiding

gehouden bij de campusbijeenkomst van de Radboud Universiteit over wetenschappelijke integriteit en auteurschap.

LOWI-internationaal

Het LOWI is aangesloten bij het ENRIO (European Network of Research Integrity Offices). Zie www.enrio.eu. Het LOWI verschaft informatie over zijn totstandkoming en de inhoud van zijn Reglement ook aan landen buiten dit netwerk.

Op 9 mei 2017 is de vernieuwde ENRIO-website online gegaan. Alle aangesloten instellingen beschikken over een individuele webpagina met informatie over hun organisatie, taken en bevoegdheden. Op de website zal het LOWI ook Engelstalige samenvattingen van de LOWI-adviezen publiceren.

Het LOWI heeft het 5th World Conference on Research Integrity (WCRI) bezocht dat van 28-31 mei 2017 plaatsvond in Amsterdam. Het was een drukbezochte conferentie met een scala aan interessante, leerzame presentaties over thema's als financiering van wetenschappelijk onderzoek, auteurschap, het bevorderen en handhaven van wetenschappelijke integriteit. Met name uit de bijdragen van de Amerikaanse research integrity officers bleek hoe zeer het Amerikaanse stelsel verschilt van de stelsels in Europese landen: er is bij schending van de wetenschappelijke integriteit meer nadruk op de strafrechtelijke vervolging. Tijdens de WCRI was er ook gelegenheid om op informele wijze in contact te komen met andere organisaties. Zo heeft het LOWI gesprekken gevoerd met de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit en de NENT, de Noorse nationale commissie voor wetenschappelijke integriteit en technologie.

4. Bij het LOWI aangesloten instellingen

In de jaren sinds de oprichting hebben zich steeds meer instellingen aangesloten bij het LOWI. In 2017 waren de bij het LOWI aangesloten instellingen:

- de (instituten van de) oprichters KNAW, NWO en VSNU;
- de openbare en bijzondere universiteiten, inclusief de Universitair Medische Centra en de Open Universiteit;
- Stichting Sanquin Bloedvoorziening;
- Universiteit voor Humanistiek;
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM);
- Stichting Wageningen Research;
- Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL)
- Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA)
- Theologische Universiteit Kampen (TU Kampen)
- Protestantse Theologische Universiteit (PThU)
- Amsterdam School of Real Estate (ASRE)
- Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie
- Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI)

In 2017 is ten aanzien van Nyenrode Business Universiteit de aansluitingsprocedure gestart, die eind 2017 vergevorderd was. Nyenrode Business Universiteit is met ingang van 20 februari 2018 een bij het LOWI aangesloten instelling.

5. Website en pers

Op de website (www.lowi.nl) worden de geanonimiseerde integrale adviezen van het LOWI gepubliceerd, met een samenvatting van deze adviezen. De samenvattingen geven ook informatie over de besluiten die de Besturen naar aanleiding van de LOWI-adviezen hebben genomen. De samenvattingen worden vertaald in het Engels en gepubliceerd op de Engelse versie van de website.

Daarnaast laat de website zien welke verzoeken aan het LOWI niet hebben geleid tot inhoudelijke adviezen aan Besturen. Het gaat meestal om verzoeken die niet aan de ontvankelijkheidseisen voldoen, bijvoorbeeld omdat ze buiten de gestelde termijn zijn ingediend.

Tot slot geeft de website inzicht in eventuele klachten over gedragingen van het LOWI. Deze klachten worden naar analogie van titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht behandeld.

Het LOWI wordt regelmatig benaderd door de pers of derden. Uitgangspunt is echter dat het LOWI geen informatie geeft over de vraag of een kwestie bij het LOWI aanhangig is (geweest).

6. Cijfermatig en inhoudelijk overzicht van in 2017 voorliggende en afgehandelde verzoeken

Aantal verzoeken in 2017

In 2017 waren er in totaal **20** verzoeken die (verder) afgehandeld moesten worden.

Dat aantal is als volgt opgebouwd:

- het jaar 2017 begon met een werkvoorraad van 8 verzoeken die in 2016 waren ingediend en in behandeling genomen, maar waarvan de behandeling eind 2016 nog niet was afgerond;
- daarnaast heeft het LOWI in 2017 nog 12 nieuwe verzoeken ontvangen.

Aantal uitgebrachte adviezen en besluiten in 2017

In 2017 zijn er in totaal **14** verzoeken volledig afgehandeld en gepubliceerd op de website, en **1** verzoek is ingetrokken.

Dat aantal van 14 volledig afgehandelde verzoeken is als volgt opgebouwd:

- 11 verzoeken zijn inhoudelijk behandeld. In die zaken heeft het LOWI een advies uitgebracht aan het betrokken Bestuur;
- 3 verzoeken zijn niet inhoudelijk behandeld. In die zaken is het LOWI tweemaal tot een niet-ontvankelijkverklaring gekomen en eenmaal tot een onbevoegdverklaring. In deze drie zaken heeft het LOWI geen inhoudelijk advies uitgebracht aan het betrokken Bestuur.

Betrokken Besturen in 2017

De 14 volledig afgehandelde en 1 ingetrokken verzoeken betreffen besluiten van de Besturen van **8** verschillende instellingen. Dat aantal is als volgt opgebouwd:

- LEI	5x
- RU	3x
- TU/e	2x
- VU	1x
- TUD	1x
- UT	1x
- NWO	1x
- UMCU	1x

Deskundigenadviezen in 2017

In 2017 heeft het LOWI geen externe deskundigen geraadpleegd ten behoeve van de in 2017 volledig afgehandelde verzoeken.

Hoorzittingen in 2017

Ten behoeve van de afhandeling van 2 verzoeken heeft het LOWI een hoorzitting gehouden.

Duur van de LOWI-procedure in 2017

De duur van de LOWI-procedure, rekenend vanaf de ontvangst van het verzoek bij het LOWI tot aan het advies of besluit van het LOWI, verschilde van minimaal 4 tot maximaal 52 weken. Gemiddeld bedroeg de duur van een LOWI-procedure circa **23 weken**.

Onderwerpen van de verzoeken

Er zijn twee hoofdonderwerpen waarover het LOWI zich buigt: de vermoede schending van de wetenschappelijke integriteit en de manier waarop de klacht in eerste instantie door CWI en Bestuur is afgehandeld.

In de praktijk wordt regelmatig ook gevraagd om een oordeel over andere onderwerpen. Meestal gaat het dan over arbeidsrechtelijke en auteursrechtelijke conflicten, of over kwesties die in het wetenschappelijk debat thuis horen. Over deze onderwerpen doet het LOWI geen uitspraken.

Hieronder wordt voor de in 2017 gepubliceerde LOWI-adviezen en LOWI-besluiten kort aangeduid welke (inhoudelijke en procedurele) onderwerpen onder meer aan de orde kwamen.

2017-01 (advies):	over plagiaat en de wetenschappelijke relevantie van een eerder gepubliceerd boek
2017-02 (besluit):	over de behandeling van een herzieningsverzoek en nova
2017-03 (advies):	over bronvermelding, de controleerbaarheid van een proefschrift en het auteurschap van in opdracht geschreven rapporten
2017-04 (advies):	over bronvermelding en brongebruik, het nader formuleren van de klacht door de CWI en de eisen aan de motivering van een CWI-advies
2017-05 (advies):	over het stopzetten van een klachtprocedure wegens (aanhoudende) schending van de geheimhoudingsplicht door de Klager
2017-06 (advies):	over commentaar op andermans onderzoek als vorm van wetenschapsbeoefening
2017-07 (besluit):	over de indieningsvereisten voor een verzoek aan het LOWI en de consequentie van de weigering om daaraan te voldoen
2017-08 (advies):	over het verschil tussen kritiek op wetenschappelijke keuzes en integriteitskwesties
2017-09 (advies):	over afspraken met de opdrachtgever van een onderzoek, het gebruik van niet-openbare bronnen en het hergebruiken van data
2017-10 (advies):	over de gehoudenheid om overwegingen uit een voorlopig besluit na te leven
2017-11 (besluit):	over de bevoegdheid van het LOWI om een verzoek in behandeling te nemen
2017-12 (advies):	over de inrichting van de klachtprocedure, het vermelden van een manager als uitvinder en het opleggen van een publicatieverbod

- 2017-13 (advies): over de (duur van de) klachtprocedure, begeleiding van een promovendus, (ongewenst) coauteurschap en bronvermelding
- 2017-14 (advies): over de toepasselijkheid van de WMO, prospectief dan wel retrospectief onderzoek en de weergave van de aard van het onderzoek in een publicatie

LOWI-adviezen en definitieve besluitvorming door het Bestuur

Wanneer het LOWI tot het oordeel komt dat een verzoek **niet-ontvankelijk** of het LOWI **onbevoegd** is, dan wordt dit oordeel niet gevolgd door een inhoudelijk advies over het voorlopig besluit. Wanneer het LOWI tot het oordeel komt dat een verzoek **ongegron**d is, dan zal het LOWI het Bestuur in de regel adviseren om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit. Eventueel kan er reden zijn om te adviseren om het definitieve besluit aan te passen aan de overwegingen van het LOWI. Wanneer het LOWI tot het oordeel komt dat een verzoek (deels) **gegron**d is, dan zal het LOWI het Bestuur in de regel adviseren om het definitieve besluit anders te laten luiden dan het voorlopige besluit. In sommige gevallen kan er reden zijn om het Bestuur te adviseren om de klacht opnieuw te (laten) onderzoeken.

Het Bestuur beslist of het LOWI-advies wordt overgenomen en stelt een afschrift van zijn definitieve besluit beschikbaar aan het LOWI. Zo kan het LOWI de effectiviteit van zijn adviezen monitoren. Hieronder is globaal samengevat tot welke oordelen en adviezen het LOWI in 2017 is gekomen en is vermeld of de betrokken Besturen de LOWI-adviezen hebben overgenomen.

- 2017-01: het verzoek is **ongegron**d verklaard. In het gewraakte artikel komen geen teksten of data van Verzoeker voor, dus is er geen sprake van plagiaat. Het eerder gepubliceerde boek van Verzoeker kan niet worden aangemerkt als een essentiële bron. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om het besluit ongewijzigd te handhaven overgenomen.
- 2017-02: het verzoek is **niet-ontvankelijk** verklaard. Verzocht is om twee LOWI-adviezen uit 2009 te herzien, maar zonder dat nova zijn aangevoerd of gebleken. Het verzoek is niet in behandeling genomen en het LOWI heeft dus ook geen advies uitgebracht aan het destijds betrokken Bestuur.
- 2017-03: het verzoek is **ongegron**d verklaard, met dien verstande dat het LOWI anders dan de CWI van oordeel is dat Belanghebbende ten aanzien van het baseren van zijn proefschrift op andermans werk en het omgaan met bronvermeldingen verwijtbaar onzorgvuldig heeft gehandeld en ten aanzien van het opvoeren van rapporten als eigen publicaties onzorgvuldig heeft gehandeld. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om het voorlopig besluit als definitief besluit te bevestigen, onder verwijzing naar de overwegingen van het LOWI, overgenomen.
- 2017-04: het verzoek is **gegron**d verklaard, omdat uit het CWI-advies niet kan worden opgemaakt wat de CWI precies heeft onderzocht en welke overwegingen tot de conclusies hebben geleid. Het LOWI heeft het Bestuur geadviseerd om de CWI te vragen de klacht opnieuw te onderzoeken. Het Bestuur heeft het LOWI-advies overgenomen. Na een tweede CWI-advies heeft het Bestuur de klacht van Verzoeker opnieuw ongegron
- d verklaard.
- 2017-05: het verzoek is **ongegron**d verklaard, omdat Verzoeker niet (volledig) heeft voldaan aan de sommatie van de CWI om zijn internetberichten over de klacht te verwijderen en hem voldoende duidelijk is gemaakt dat dit de consequentie kon zijn van het schenden van de geheimhoudingsplicht. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2017-06: het verzoek is **ongegron**d verklaard, omdat aan het schrijven van commentaar op andermans wetenschappelijk onderzoek niet dezelfde eisen kunnen worden gesteld als aan het uitvoeren van dat onderzoek. De discussie over de resultaten van het

- onderzoek hoort thuis in het wetenschappelijk debat. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2017-07: het verzoek is **niet-ontvankelijk** verklaard, omdat Verzoeker weigerde te voldoen aan de indieningsvereisten voor een verzoekschrift, ook nadat hem voldoende duidelijk was gemaakt dat niet-ontvankelijkverklaring de consequentie kon zijn. Het verzoek is niet in behandeling genomen en het LOWI heeft dus ook geen advies uitgebracht aan het betrokken Bestuur.
- 2017-08: het verzoek is **ongegron**d verklaard, omdat een discussie over de totstandkoming en verantwoording van een onderzoek of over de methodologie pas een kwestie van wetenschappelijke integriteit is, als aannemelijk wordt dat de wetenschapper bewust in strijd met de principes en uitwerkingen van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening heeft gehandeld. De kritiek die Verzoeker op het onderzoek heeft, is een kwestie van wetenschappelijk debat. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2017-09: het verzoek is **ongegron**d verklaard, omdat niet aannemelijk is geworden dat er afspraken zijn gemaakt die strijdig zijn met de principes van wetenschappelijke integriteit, niet uitgesloten is dat de (niet-openbare) bronnen kunnen worden gecontroleerd door andere wetenschappers en het hergebruik van data in lijn is met de huidige uitgangspunten van datamanagement. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2017-10: het verzoek is (deels) **gegron**d verklaard, omdat het LOWI van oordeel is dat de Belanghebbende ten onrechte geen navolging heeft gegeven aan overwegingen van het Bestuur in een voorlopig besluit over een klacht ten aanzien van deze Belanghebbende. Aangezien hij zich had neergelegd bij het voorlopige besluit door geen adviesverzoek in te dienen bij het LOWI, had Belanghebbende de overwegingen moeten naleven. Dit heeft hij niet gedaan, terwijl hij daartoe uitdrukkelijk wel de gelegenheid had. Het Bestuur heeft het LOWI niet gevolgd, omdat het van mening is dat het ging om overwegingen ten overvloede en het Bestuur het minder vanzelfsprekend acht dat Belanghebbende hier al rekening mee moest houden.
- 2017-11: het verzoek is **niet in behandeling** genomen, omdat het LOWI niet bevoegd is om te adviseren zolang het Bestuur nog geen besluit heeft genomen. Het LOWI heeft Verzoeker aangeraden om bij het Bestuur navraag te doen over de afhandeling van zijn ingediende klacht.
- 2017-12: het verzoek is **ongegron**d verklaard, omdat het vermelden van een manager als uitvinder weliswaar ongewenst is, maar geen schending van de wetenschappelijke integriteit oplevert en verder ter hoorzitting is toegezegd dat Verzoeker mag publiceren en het onderzoek voortzetten. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit, onder verwijzing naar de overwegingen van het LOWI, overgenomen.
- 2017-13: het verzoek is (deels) **gegron**d verklaard, voor zover het ziet op de te lange duur van de klachtprocedure en op de (on)volledigheid van de toetsing van een klachtonderdeel. Voor het overige is het verzoek **ongegron**d verklaard, omdat er verder geen reden is om te twijfelen aan de juistheid van het CWI-advies. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit, onder verwijzing naar de overwegingen van het LOWI, overgenomen.
- 2017-14: het verzoek is **gegron**d verklaard. Het onderzoek heeft kenmerken van zowel retrospectief als prospectief onderzoek en de onderzoekers hebben wisselend verklaard. Als het onderzoek prospectief was, zijn de gegevens verkregen in strijd met de WMO. Als het onderzoek retrospectief was, is de publicatie misleidend. In

beide gevallen is het LOWI van oordeel dat sprake is van schending van de wetenschappelijke integriteit. Het Bestuur heeft het LOWI-advies om, als het zijn voorlopige oordeel handhaaft daarbij het handelen van de onderzoekers conform de LOWI-overwegingen te kwalificeren, niet overgenomen. Het Bestuur is van mening dat de overwegingen van het LOWI additioneel zijn en niet relevant voor de herbeoordeling van de oorspronkelijke klacht.

7. Samenvattende tabel

In de onderstaande tabel zijn de meest relevante cijfers uit onderdeel 6 opgenomen:

2017	
Totaal voorliggende verzoeken:	20
Totaal volledig afgehandelde verzoeken:	14
- behandeling op indieningseisen	3
- behandeling op inhoud	11
- ingetrokken	1
Totaal gegeven adviezen/besluiten:	14
- waarvan gepubliceerd	14
Gemiddelde duur van de procedure	23 weken

De tabellen uit de voorgaande jaren:

2016	
Totaal voorliggende verzoeken:	26
Totaal volledig afgehandelde verzoeken:	18
- behandeling op indieningseisen	4
- behandeling op inhoud	14
Totaal gegeven adviezen/besluiten:	18
- waarvan gepubliceerd	16
Gemiddelde duur van de procedure	29 weken

2015	
Totaal voorliggende verzoeken:	25
Totaal volledig afgehandelde verzoeken:	15
- behandeling op indieningseisen	4
- behandeling op inhoud	11
Totaal gegeven adviezen/besluiten:	14
- waarvan gepubliceerd	12
Gemiddelde duur van de procedure	25 weken